

Pintures del Casal Verge de Montserrat

Balsareny

Ubicació

Comarca: Bages
Lloc/Adreça: Plaça Rector Roc García, s/n
Alçada: 328

Coordenades:

Latitud: 41.86341
Longitud: 1.87764
UTM Est (X): 406850
UTM Nord (Y): 4635220

Classificació

Número de fitxa 08018 - 253
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Element arquitectònic
Estil / època: Contemporani Noucentisme
Segle XX
Estat de conservació Bo
Protecció Legal
Tipus de protecció: Inexistent
Observacions protecció: Pla General d'Ordenació Urbana del Municipi de Balsareny (PGOU). Article 76 (edificis especialment protegits). Núm. 17: Casa Plaça Roc García.
Data aprovació: dc., 27/11/1991 - 12:00
Número inventari IPA 16256 (Casal Verge de Montserrat); IPA 35545 (Casa Plaça Roc García)
Generalitat i altres inventaris
Accés Fàcil
Ús actual: Religios
Titularitat Privada
Titular: 6854226DG0365S0001UW

Fitxes associades:

Casal Verge de Montserrat

Autoria de la fitxa

Jordi Piñero Subirana

Data de registre de la fitxa:

ds., 26/11/2022 - 16:04

Descripció

Pintures murals que decoren la petita capella que hi ha emplaçada al Casal Verge de Montserrat, obra del conegut muralista i dibuixant Josep Obiols, adscrit al corrent noucentista. La capella recrea la capçalera d'una església romànica formada per un mur frontal, una volta de canó i un absis de quart de volta. L'obra d'Obiols s'imposa com una adaptació personal d'alguns dels trets estilístics propis de la pintura mural romànica, per bé que amb un caràcter no tant esquemàtic i més naturalista.

L'obra pictòrica ocupa la part alta de la capella. A l'absis hi trobem representat, sobre un fons vermellós, el tema de la Crucifixió. Al voltant del crucificat tres figures angelicals recullen en calzes la sang de Crist, mentre que a ambdós costats hi figuren la Mare de Déu i sant Joan Evangelista. L'espai de la volta compta amb dues escenes als laterals: la captura de Jesús davant dels apòstols i, a la banda oposada, l'episodi d'una cura miraculosa obrada per Jesús. En la resta de l'espai pictòric hi trobem símbols, colors i sanefes representatius de la pintura mural romànica, així com algunes inscripcions en llatí. A la part zenital de la volta destaca un crismó de marbre.

Observacions:

En l'inventari de Patrimoni Arquitectònic de la Generalitat de Catalunya (IPA) hi ha dues fitxes referides a l'edifici. La núm. 16256, amb la denominació "El Casal" i la fitxa núm. 35545, amb la denominació "Casa Plaça Roc Garcia". Aquesta última fa una descripció de la capella qualificant, per error, les pintures com a pertanyents al segle X.

Història

La tradició hospitalària ja ve d'antic a Balsareny. Des de 1823 hi havia hagut un hospital al carrer del Castell, més tard traslladat al carrer del Trull. El 1905 van arribar al poble les monges Germanes Servas de la Passió, i l'Ajuntament va adequar de nou l'hospital del carrer del Castell perquè hi atenguessin els malalts. L'any 1947 a proposta de mossèn Esteve Verdaguer el fabricant Ricard Viñas Geis va fundar i patrocinar una nova institució benèfica, que fou coneguda com el Casal Verge de Montserrat o simplement el Casal. Després en va fer donació al poble. La institució estava regida per una junta. La primera fou constituïda per Esteve Verdaguer, Blai Sensada, Ramon Puigdemívol, Isidre Riera i Francesc Solà.

L'edifici fou projectat el 1945 i acabat el 1947. S'aixecava en part del solar on hi havia hagut l'antiga rectoria, que fou enderrocada el 1936. La capella del casal fou decorada amb pintures murals de Josep Obiols i Palau (1894-1967), també sufragades per l'industrial Viñas. Obiols, pintor i dibuixant considerat entre els més representatius del corrent noucentista, és autor també dels murals de la sagristia i del cambril de Montserrat i d'una important obra muralística durant aquests anys de la postguerra.

L'hospital va començar la seva activitat el 1947 i donava assistència als malalts del terme de Balsareny. En tenien cura les Germanes Josefines de la Caritat de Vic, que des de 1926 ja assistien malalts al poble. L'equipament era molt avançat pel seu temps. S'ha dit que s'hi va portar a terme la primera operació a cor obert de l'estat espanyol. A càrrec del quiròfan hi havia el doctor Jaume Torner, assistit pel doctor Salvador

Sansa i la infermera Teresa Sallés. Durant uns anys fou una mena d'hospital comarcal, amb un conveni amb les mines de carbó de Fígols, fins que es va fundar l'hospital de Berga (Carreté; Benéitez, 2002: 29).

El conjunt ha estat engrandit en dues ocasions: la primera entorn de 1957, amb un segon pavelló. Hi van col·laborar els veïns i empreses del poble. Entre 1990 i 1994 es va construir una nova edificació i, ja a la dècada de 2010, s'hi va fer una nova intervenció. Els anys que mossèn Joan Bajona va ser rector de la parròquia (entre 1978 i 1990) aquest va col·locar alguns elements ornamentals o anecdòtics en llocs de l'entorn de l'edifici, per exemple un miniatra de la caseta de la Blancaneus amb els seus nans al pati posterior, una farola feta amb trencadís o una capelleta a un costat de la façana principal. Mossèn Bajona era una persona polifacètica, molt afeccionada a realitzar obres artístiques o decoratives de caràcter força personal i que es troben repartides en diversos punts del poble.

Des de fa uns anys el centre ha esdevingut una residència per a la gent gran, amb una cabuda d'unes 30 places. És regentada per un patronat, que compta amb un equip de voluntaris de l'institut secular Vita et Pax.

Bibliografia

ANÒNIM (2017). *70è Aniversari del Casal Verge de Montserrat*.

CARRETÉ PARERA, Ramon; BENÉITEZ, Vicenç (2002). *Balsareny: història en imatges (1897-1975)*. Col·lecció Fotografia històrica, 12. Angle Editorial; Centre d'Estudis del Bages, Manresa, p. 29.

CARRETÉ PARERA, Ramon (2010). *Noms de lloc, de casa i de persona de Balsareny*. Institut Cartogràfic de Catalunya, Barcelona, p. 160.

SERRA SALA, Joan. M. (1988). "Balsareny", *Història del Bages*, vol. 1. Parcir Edicions Selectes, Manresa, 149.

SERRA SALA, Joan M.; CARRETÉ PARERA, Ramon (2005). *Balsareny, ahir i avui*. Ajuntament de Balsareny, p. 131, 134.

